

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. d)
Filosofie

Testul 10

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I TÊTEL

(30 puncte)

Îrja a vizgalapra a helyes válasz betűjelét, az alábbi estekre vonatkozóan! Minden esetben egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. J. P. Sartre szerint:
 - a. az ember esetében az *esszencia megelőzi az egzisztenciát*
 - b. az ember esetében az *egzisztencia megelőzi az esszenciát*
 - c. az emberi lét értelme Istenhez való közeledés
 - d. az emberi lét célja az eszközkészítés
2. Az erkölcs területéhez tartozó kérdés:
 - a. Mely vélemények igazak és melyek hamisak?
 - b. Mi vagyok én?
 - c. Mely cselekedetek jók és melyek rosszak?
 - d. Mit tudhatok?
3. **Nem** tartozik az alkalmazott etika területéhez:
 - a. a halálbüntetés
 - b. a klónozás
 - c. az eutanázia
 - d. a boldogság keresése
4. A negatív szabadság felétele:
 - a. más emberek vagy a társadalompolitikai rend számára káros cselekvésekben való részvétel
 - b. a politikai hatalom vagy más emberek által előírt önkényes korlátozások hiánya
 - c. az állam széleskörű beavatkozása az egyéni élet szférájába, amely beavatkozás célja, hogy minden egyes személy számára biztosítsa a céljai eléréséhez szükséges eszközöket
 - d. az egyéni célok eléréséhez szükséges feltételek megléte, mindannyiunk képessége arra, hogy elérjük, amit akarunk
5. L. Blaga szerint az ember:
 - a. csak a *közvetlenben és biztonságban* létező
 - b. kultúrateremtő lény
 - c. *misztériumban és felfedezésben* létező
 - d. föltárja a közvetlent, de ezt nem lépi túl
6. A társadalompolitikai felelősség feltétele:
 - a. egy diktatórikus politikai vezetés
 - b. a szabadságnak bizonyos kedvezményekért való feladása
 - c. az állam visszaéljen hatalmával
 - d. a törvények tiszteletben tartása és megszegésük következményeinek a vállalása
7. Az alkalmazott etika jellemzője:
 - a. konkrét tettekre vonatkozó elmélkedés
 - b. általános tettekre vonatkozó elmélkedés
 - c. az erkölcsös cselekedetek egyetemes elveit határozza meg
 - d. az általában vett cselekedetek elemzéséből következtet erkölcsi elveket

8. Arisztotelész szerint az önmagáért, és nem másért követett cél:
- az intelligencia
 - az öröm
 - a boldogság
 - a gazdagság
9. Az alábbi kijelentések közül melyik a kanti kategorikus imperativus?
- Cselekedj úgy, hogy akaratod maximája, egyúttal mindenkor a fizika törvényévé válhasson.
 - Cselekedj úgy, hogy akaratod maximája, egyúttal mindenkor egyetemes törvénnyé válhasson.
 - Cselekedj úgy, hogy akaratod maximája, egyúttal mindenkor pszichológiai törvénnyé válhasson.
 - Cselekedj úgy, hogy akaratod maximája, egyúttal mindenkor oksági törvénnyé válhasson.
10. L. Blaga szemlélete szerint, amiben az emberi létezés értelme rejlik:
- több lehetőség közti választásban
 - a misztérium alkotás általi felfedezésében
 - a módszeres kételkedés gyakorlásában
 - az abszolút igazság megtalálásában

II. TÉTEL (30 pont)

A. A baloldali oszlopban az etika sajátos fogalmai vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig erre vonatkozó igaz kijelentések. Írja a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását!

a. erkölcs	1. A <i>boldogság</i> fogalmát a <i>kötelesség</i> fogalmával cseréli fel.
b. hasznosság	2. A boldogságot erény szerinti cselekvésként értelmezi.
c. deontologikus etika	3. Olyan reflexív eljárást jelent, amely az ember által kitűzött célokra és azok megvalósítását szolgáló eszközökre irányul.
d. eudaimonizmus	4. Elmélet, amely szerint a társadalom az emberek közötti szerződés eredményeként jelent meg.
	5. A Legnagyobb Boldogság Elvének rokonértelmű fogalma.

16 pont

B. Érveljen, körülbelül 10 sor terjedelemben azon tézis mellett vagy ellen, mely szerint: a *szabadság korlátozása általában egyénen kívüli*.

8 pont

C. Konkrét példán keresztül mutassa be a *boldogság, mint emberi cél* szerepét/jelentőségét!

6 pont

III. TÉTEL (30 pont)

A. Olvassa el figyelmesen az alábbi szövegrészt!

(..) Az *igazságosság eszméje két dolgot feltételez – egy magatartásbéli szabályt és a szankció érzését. Fel kell tételeznünk, hogy előbbi az egész emberiségre nézve közös, és a javát szolgálja. Utóbbi arra vonatkozik, hogy úgy érezzük, aki megszegi a szabályt, annak büntetést kell elszenvednie.*

(J. St. Mill, Az utilitarizmus)

Válaszoljon az alábbi kérelmekre:

- Említse meg a szöveg alapján, az igazságosság eszméjét megalapozó két tényezőt! **4 pont**
- Mutasson rá, körülbelül fél oldal terjedelemben, amelyben a fogalmakat sajátos filozófiai értelmükben használja, az *igazságosság* és az *hasznosság* fogalmai közötti összefüggésre! **10 pont**
- Fejtse ki véleményét a szövegben szereplő filozófiai felfogás időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**

B. Ismerve, az emberi természet azon tulajdonságok összessége, amelyek meghatározzák az embert, és megkülönböztetik más lényektől:

1. Említsen meg az emberre jellemző három meghatározó jellemzőt, amelyekre vizsgálódásaikban különböző filozófusok is hivatkoznak! **6 pont**
2. Példázza, hogyan egy fiatal emberi természetre vonatkozó filozófiai szemlélődése hozzájárulhat az emberre vonatkozó ismeretei értékéhez való kritikus viszonyulásának a kialakulásához! **4 pont**